

Viðmerking:

Sernámsdepilin einaferð enn

Sum stjóri fyrri Sernámsdepilin hafi eg ekki lagt meg út í tað orðaskifti, sum seinastu tíðina hefur verið um stovnin. Men eftir at hava lisið Sosialin í dag, har blaðið bæði hefur eina samrøðu við mammu at einum Damp-barni og eina samrøðu við meg, fari eg tó at gera nakrar viðmerkingar til tað, sum kemur fram í blaðnum.

Í gjáramorgunin ringdi Turið Kjølbro, tíðindakona á Sosialinum, til mín og greiddi frá samrøðuni við eina mammu og teimum atfinningum, sum hon kom við, og hon bað um mínar viðmerkingar. Eg segði, sum sagt verður í greinini, at eg helst ikki vildi gera viðmerkingar, tí ofta endaði alt í trútu og misskiljing, og tað er ikki til frama fyrri nakran. Eisini visti eg á, at hetta er kenstusamt evni, og tí trupult at víðgera í blaðtjaki. Orðinum »eljustrið« eigi eg einki í.

Hin vegin jattaði eg at svara upp á beinleiðis spurningar/útsagnir, og kom Turið fram við trimum:

1. Serkunnleikin í Føroyum viðvíkjandi Damp er sera avmarkaður. (DAMP er stytting gyri Deficit (brek) viðvíkjandi Attention (uppmærkssemi), Motor Control (rørslu) og Attention (fatan)).

Sum sagt í greinini, so eru vit helst ikki á hædd við onnur lond, tá tað snýr seg um kunnleika til øll tey nógvu øki, har børn kunnu hava trupulleikar. Vit eru fáment, og játtanin til eftirútbúgving er avmarkað. Hin vegin visti eg á, at eftir áheitan frá Sernámsdeplinum hefur fólkaskúlaeildin í fyrri 14 døgum síðani skipað fyrri eftirútbúgvingarskeiði um næmingar við atferðartrupulleikum. Hetta var skeið, sum allir lærarar kundu søkja og ikki, sum tað kann skiljast á greinini, serligt skeið fyrri lærarar í skúlanum í Sernámsdeplinum. Stóru áhugi var fyrri at sleppa á skeiðið, og lutóku einir 25 lærarar úr øllum landinum.

2. Starvsfólk í Sernámsdeplinum sleppa ikki á skeið í útlandinum at kunna seg um DAMP. Til hetta er stutt at siga, at tey starvsfólk í Sernámsdeplinum, sum hava søkt um at koma á skeið í 1999 hava fingið hetta jattað. Men vegna sera trangan figgjarkarm hefur ikki borið til at skipa fyrri serligum eftirútbúgvingarskeiðum fyrri starvsfólkini í Sernámsdeplinum innan ymsu økini, heldur ikki um undirvísing av børnum við Damp-trupulleikum. Tað er sera dyrt hjá føroyingum at fara útlands á skeið, og tí er

helst betur at skipa fyrri skeiðum her í Føroyum, so fáa fleiri møguleika at koma við, og var tað júst orsøkin til skeiðið um atferðartrupulleikar fyrri stuttum.

NB! Sernámsdepin setti eisini fram uppskot um skeið um autismu, men tíverri har heta ikki til. Vit hava skotið upp eitt slíkt skeið komandi ár.

3. Funnist verður at, at diagnosa verður sett og hendir einki meira.

Vit í Sernámsdeplinum diagnostisera ikki børn, og Landssjúkrahúsið sendi fyrri børn til barnapsykiatriskar deildir í Danmark at diagnostisera. Men síðani barnapsykiatriska konsulentskipanin kom í lag hefur eisini borið til at diagnostisera børn í Føroyum. Fyrri greidleikan skal verða sagt frá, at tað er Landssjúkrahúsið og ikki Sernámsdepin, sum hefur avtalu við Odense Universitetssygehus um barnapsykiatrisku konsulentarnar. Men Sernámsdepin skipar fyrri, ger forkanningarnar og fær til vega neyðugar upplýsingar, um næstan øll tey børn, sum koma framat, og vit taka okkum eisini av eftirfylgjandi ráðgeving og vegleiðing. Ráðgeving verður veitt til foreldur, skúlar og lærarar, men eisini dagstovnar, pedagogar og stuðlar fáa

ráðgeving og vegleiðing.

Sum sagt í greinini hefur einin, sum hefur verið hjá barnapsykiatrisku konsulentinum, fingið diagnosuna DAMP, men er orðingini »við Damp-eyðkenni« nytt nakrar ferðir. Tá funnist verður at tí, sum verður gjørt, ella kanska rætta tí, sum ikki verður gjørt, eftir at diagnosan er sett, so er uttan iva nakað um hetta. Hetta kann vera tí, at neyðuga arbeidsorkan, figgjarsorka ella serkunnleiki ikki er til stað-ar, og vi høvst hendir tað at tey tilmæli, sum givin verða, ikki verða fylgd. Tó seinasti setningurin í samrøðuni við meg er óheppin, tí felstøll foreldur, sum vit hava havt samband við, hava verið sera gláð fyrri ráðgeving og vegleiðing og hava fegin fylgt hesum.

Í sambandi við diagnostisering og eftirfylgjandi tiltøkum halda vit sjálvi, at bótast eigur um hetta. Vit hava tósáð við barnapsykiatrisku konsulentarnar um spurningin, og er ætlani í samstarvinum framyvir at nýta meira orku til hetta virksemi. Tað vil so hin vegin hava við sær, at biðitíðin at koma til kanningar verður longri, tí færri børn koma

fram at hvørja ferð.

Ein seinasta viðmerking til samrøðuna við meg. Rætt er tað, at trupult er at fáa psykologar og psykiatarar til Føroya. Men eg haldi meg ikki hava sagt nakað um, hvussu tað er at fáa fatur á psykologum í øðrum londum, tí tað veit eg einki um. Hinvegin veit eg, at barnapsykiatriskar deildir í Danmark kunnu hava trupult við at fáa teir barnapsykiatar, teimum tørvar.

Í hesum døgum, tá viðurskiftini hjá brekaðum verða viðgjørd, er tað av týðningi fyrri ein stovn, sum Sernámsdepin, at foreldur og avvarandi at brekaðum børnum vísa á brek og manglar við virkseminum hjá stovninum. Tað er m. a. við stöði í hesum, at leiðsla og starvsfólk kunnu menna virksemi, tí hóast nógv framstig eru hend á sernámsfrøðiliga og barnasál-arfrøðiliga økinum, so er langt eftir á mál, til vit í Føroyum kunnu nýta allan tørv á hesum øki.

Og til allarseinast: Eg havi lagt merki til í nógvu umrøðuni av Sernámsdepinum í blaðnum og á tingi, at fjølmiðlar og politikarar ikki tykjast heilt greiðir yvir tað sernámsfrøðiliga og sál-

arfrøðiliga virksemi, sum í dag fer fram í Sernámsdeplinum og kring landið. Fyrri at bota um hetta sendi eg blaðnum hjálgt tað, sum Ása Ellefsen, deildarleiðari í Sernámsdeplinum, segði á pallborðsfundinum sum MBF skipaði fyrri í november mánaði. Eg haldi meg ikki hava sæð, at fjølmiðlarnir hava endurgivið tað, sum hon segði.

Marita S. Petersen
stjóri í Sernámsdepinum

Verksmiðjan umvælast fyrri 6 mió. kr

Í gjár fór rækjutrolarin Høgifossur til Danmarkar, har øll verksmiðjan skal umvælast. Umvælingin verður liðug síðst í januar í nýggju øldini. Oilwind í Miðvági skal gera allan hydraulikkinn av nýggjum

Høgifossur við bryggju í Havn seinnapartin í gjár

ÓLAVUR Í BEITI

Fiskiskapurin hjá rækjutrolarunum hefur verið góður árin 98 og 99, og serliga er tað heystfiskiskapurin á Flemmish Kap, sum hefur roynst góður hesi bæði árin. Og ein av orsøkunum til, at verksmiðjan umborð á Høgafossa nú skal umvælast er júst tann at til henda fiskiskap á Flemmish Kap

kreyst stóri kóki- og skiljorka. Verksmiðjan umborð á Høgafossi er frá 1984, tá ið trolarin var bygdur, og nú mátti umfatandi umvæling gerast.

K. M. Fish

Tað er danska fyrirkonan K. M. Fish í Jyllandi, sum skal standa fyrri umvælingini, men allur hydraulikkurin verður lagdur av nýggjum

Mynd: Jens Kristian Vang
av føroysku fyrirkonuni Oilwind í Miðvági, ið hevði lægsta tilbøðið. Men reiðarið ynskti eisini, at hetta arbeiðið varð gjørt av Oilwind, tó at dansk tilbøð voru.

Tann 30. januar 2000 skal umvælingararbeiðið verða liðugt og er sjálvt arbeiðið mettt at kosta einar 6 mió. krónur.

Classic - tilboðsmyndir
Tann vanligu framkallingin, við Kodak dygd.

Digital - framtíðin
Myndirnar á diskil, fløgu ella á internetið.

Royal - góðskumyndir
Okkara besta framkalling. Kodak Royal pappir og útflyggjaðar í einari myndaboks.

APS - framkalling
Vit framkalla teir nýggju filmarnar.

Ókeypis
Við framkalling av filmum í Fotobúðini, er eitt ókeypis yvirlikt av øllum myndunum við.

fotobúðin

Handilskjarnin

TLF. 311661 - FAX 310886 - POSTBOKS 1016 - 110 TÓRSHAVN
e-post: photo-sm@post.cilvant.fo - internet: www.handilskjarnin.fo